

& Co
háza

Te mulassza el

mintavásáron II. em.
5. sz. teremben szörnye
ívat-ujdonságainkat
tegtekinteni, a hol
aris, Bécs és Berlin
ívatujdonságai kép-
viselve vannak.

No 2.

es
sabb ora

akönyvek, valamint
tek dus választékban

eztek

O. Iosif 2. sz. alatt a

UTH"

ben szerezhetik be.
san eszközöketnek.
árkedvezmény

őgépek

mentipari gépek,
ek, betonotglák,
menterézso, gra-
sára kézi és erő-
ák, betoncsövek,
éb építési anya-
bestcmentpala-
cmentfestékek
al szállíthatók.

RNA

Radiátor Rt.
ca 12.

k díjmentesen!
et vásárol, kér-
ekintését

Keletben!

Cluj, Piața Mihai Vi-
teazul 38

SZERKESZTŐSÉG, KIADÓ
HIVATAL ÉS NYOMDA

Cluj-Kolozsvár, St. Baron
Pop. (Brassai-utca) 10.

Telefon: Szerkesztőség
és kiadóhivatal — 977
Sz. N. Sz. — 558

A kéziratok kizárólag a
szerkesztőséghez cím-
ezve! Kéziratokat nem
dunk vissza.

UJ KELET

ZSIDÓ POLITIKAI NAPILAP

Dr. Ramasetter Róbert

BUDAPEST
I. Disztér 2. IIL8.

Egész évre — 300
Félévre — 150
Negyedévre — 75
Egy hónapra — 25
Egy szám — ck 1-50

1924 szeptember 15 Hétfő

Cluj-Kolozsvár * VII. évfolyam * 209. szám

5684. Elal 16

Amundsen csődje

A nagyvilágban felszinen lévő aktuális prob-
lémák, még aktuálisabb nyomorúságok és bajok
közepette is feltűnést kelt az a hír, mely arról
szól, hogy Amundsen, a nagy sarkkutató
csődöt kért maga ellen, mert a beigért aranyi
térpapírok, melyekre ténaszóval nagy be-
vásárlásokat eszközölt, elmaradtak, viszont a
hitelezők nem lelkesednek az Amundsen által
tervezett északi sark felfedezéséért, mert egy-
előre nem tudják elképzelni, hogy az északi
sarkon esetleg vad népek laknak, melyekre jó
pénzért silány árukat lehet vásárolni, avagy bá-
nyák művelésére lehet felhasználni őket.

Eddig úgy tudtuk, hogy csak a költők zón-
gedelmei iránt közönyösek a lelkek, az írás
tanításaitól iszonyodnak el a mai világ mate-
riális fertőjébe súlydolt törtétek. A béke évein
a tudományos, főleg pedig a földrajzi és
geológiai kutatások iránt többé-kevésbé min-
denki érdeklődött; milliómosok, kormányok
szívesen részesítették anyagi segélyben a felfe-
dező utra készülő tudósokat. A kitartás, oda-
adás, mellyel egy-egy tudós a föld ismeretlen
zugát igyekezett feltérni, lépcsőfok volt a ma-
gasba ivelő uthoz. Vambéry Ármán, a két ele-
mit végzett, sánta zsidó fiú is így emelkedett
az egyetemi tanári székre, az angol tudomá-
nyos akadémia tagjai srába, mely diszt, tekin-
télyt jelentett és némi anyagi függetlenséget is.

A béke Európájában és Amerikájában, mely
utóbbi szellemi irányzataiban és kulturális men-
talitásában függvénye volt csak Európának,
— volt bizonyos kollektív idealizmus, mely —
legalább látszatra — szívesen lelkesedett a föld
materiális vonatkozásaitól távolálló lehetőségei-
ért, kincseiért és csodáiért. Igaz, ez nagyjában
csak látszó-idealizmus volt, mert a lelkesedés
mögött inkább anyagi érdek, nyers rablási ösz-
tön, értsd: gyarmatpolitikai cél húzódtott meg.
De a tapasztalat, a tudomány így is sokat
nyert, a tudás tárháza új színekkel, új szem-
pontokkal bővült.

Ez a szép korszak immár leáldozott. A
tudomány szerepe a politika szék, de annál
posványosabb keretei közé korlátozódott. A
mai európai és vele együtt az amerikai poli-
tika is két bálvány körül ropja vad és hangos
táncát: a Fegyver és az Arany körül. Nincs
többé nosztalgia, az álarc lehullott s az arany-
szákok új urai nem érzik szükségének, hogy a
békebeli obligát lelkesedéssel érdeklődjenek a
magasabb tudományos célok iránt. Amerika
milliomosai, egész Amerika aranyhegyek sulya
alatt roskadoz, megszállásokra, panamákra, kü-
lönítményekre van pénz Európában is bőven,
de Amundsen északi útjára nincs.

Érthető: Amundsen északi sarki expedíciója
nem jelentett volna azonnali anyagi előnyö-
ket, — csupán az önmagáért való tudomány
és felfedezés rajongása csendült ki a nagy ku-
tató akaratából. Tehát nem volt pénz rá, nincs
pénz rá. Európa és Amerika szemérme ma már
a szemérmelenség. Ez lett a raison, az előkelő-
ség kritériuma és valljuk be: a találó is a mai
emberiség mentalitásához. Kár időt vesztegetni
— gondolják a politikusok — a mentegő-
zére: mialatt mentegőzünk az ember, elsza-
laszt egy jó üzletet, egy jövedelmező expedi-
ciót, mint például a sanghaji, melynek rosszul
leplezett célja az, hogy a baromi szolgátságban
tartott anramitákat, kínaiakat kiábrándítsák
emberi és nemzeti jogaik illúzióiból.

Amundsen szerencsétlenségére ma már ke-
vés olyan zuga van a földnek, ahová a mili-
tarista mentalitású politika be ne tette volna
a lábát. Nincs sok remény arra, hogy újabb
piacok és újabb okkupációs lehetőségek remé-
nye arra lelkesítse a pénztől és vértől jóllakott

mecénásokat, hogy Amundsen valamilyen más
területre küldjék ki kutatni. Mert ha volna
ilyen terület, tekintettel a nagy kutató eddigi
érdemeire, — kifizetnék adósságait és meg-
menterék a csődöt. Avagy a hazugság eszköze
segítene. Európát a saját mentalitásával kellene
lépre csalni. Ha Amundsen helyében volnék,
tudományos nyilatkozatot tennék hozzá, mely
döntő érvekkel bizonyítaná, hogy az északi sar-
kon minden bizonytalanság elnevez, akiket
meg lehet hódítani anélkül, hogy a jégben,

hóban befagyva az ágyucsó. Elhíthetném, hogy
bányák vannak ott, melyek mélyében különös
drágakövek rejtőznek s az északi sark emberei
tisztos botütések fejében e bányák művelésére
teljesen alkalmasak. Ebben az esetben Amund-
sen két héten belül elindulhatna az északi
sarkra. A kizáró busás kamat fejében így nyerne
valamit a tudomány is. De csak úgy l'art pour
l'art, az északi sark kedvéért pénzt adni?
Ugyan kérem, hova gondolnak az urak? Hiszen
Európában vagyunk!

Egy olasz kommunista vérbosszt állt Matteotti meggyilkolásáért

Egy római munkás fényes nappal lelőtte Cassalini fascista képviselőt. Az olasz ellenzék
megbélyegzi a merényletet. A fascista direktorium éva inti hivatelt a megtorlástól

(Róma, szeptember 13. Az Uj Kelet tudó-
sítójától.) Cassalini fascista képviselőt, a fascista
munkásszervezet alelnökét az utcán revolver-
lövessel megölték. A merénylő egy Corvin nevű
kommunista, aki a képviselőt lakása előtt várt
és ott hajtotta végre a merényletet.

A merénylet nagy riadalmat keltett az olasz
fővárosban és a lapok egybehangozón erélyesen
követelik az életbiztonság helyrehozatalát. A
merénylő kijelentette, hogy kommunista és
csak Matteotti életéért akart elégtételt venni.

Milánóban Cassalini meggyilkolása miatt a
fascisták között komoly zavargások törték ki.
A „Corriera della Sera“ azon lappeldányait,
melyekben az volt írva, hogy Cassalini me-

rénylője csak egyéni motivumokért gyilkolt, a
fascisták elégették. Az újság kiadóhivatalának
ablakait beverték, a „Justicia“ című szocialista
lap épületét a fascisták lerombolták. Az ellen-
zéki lapok helyiségeit katonai készültségek őrzik.

Cassalini gyilkosát Corvin-nak hívják, aki
merényletét fényes nappal, a villamoson kö-
vette el. Az országban a merénylet nagy iz-
galmat váltott ki. A fascista direktorium ko-
molyhangú felhívásban figyelmeztette a fascista
pártot, hogy tartózkodjék a represszáliáktól és
minden forradalmi jellegű mozgalomtól.

Az ellenzéki pártok manifeszturnót boosá-
tottak ki, melyben elítéli a gaztettet és meg-
tagad minden közösséget a merénylővel.

Herriot lapja tiltakozik a francia-szerb szövetség ellen

Csak a népszövetségi békepaktum védheti meg Franciaországot a háborútól. Franciaország
még a tárgyalások előtt elismeri a szovjetkormányt

(Páris, szeptember 13. Az Uj Kelet tudósítójá-
tól.) Herriot lapja, az „Ere Nouvelle“ energikus
cikkből tiltakozik azellen, hogy Franciaország szö-
vetséget kössön Jugoszláviával. A lap szerint nem
katonai szerződések, hanem csak a népszövetségi
békepaktum mentheti meg Franciaországot a hábo-
rutól. Ha a hatalmas Oroszország nem tudta meg-
védeni Franciaországot a világháborúban, mégkevésbé
tudják megvédeni a kisantant államait, melyek még
maguk sem szilárdultak meg.

Miért dobja bele magát Franciaország a
balkáni darazsfészekbe?

Miért akarja, mi érdeke van abban, hogy megvédje
azokat az új országokat az olasz tervek és a
macedón-bolgár támadások ellen? Karagyorgyevicsék
nem biztosítják Franciaországot semilyen veszedelem
ellen. Tagadhatatlan, hogy a Davidovics-kormány

a kibékülés jegyében született, de ki biztosítja azt,
hogy Pasicok militarizmusa nem tér vissza Jugo-
szláviában? A francia-jugoszláv szövetség csak meg-
erősítene a szerb militarizmust, amely 1914 előtt
már háborúra izgatott.

A már jelentett francia-orosz tárgyalások meg-
kezdése felé jelentős lépés történt. A francia kor-
mány már ki is nevezte azt a bizottságot, amely
a Franciaország és Oroszország közötti
viszony újrafelvételét

tanulmányozza és az orosz szovjetkormány elisme-
résének kérdésével foglalkozzék. A bizottság tagjai
Monzie szenátor, Noulens volt pétervári francia
nagykövet és Leon Blum, a francia szocialista
párt vezére. Ezzel kapcsolatban a „Matin“ közli,
hogy a hivatalos elismerés után a delegáció azon-
nal Moszkvába utazik és megkezdí a tárgyalásokat.

Október elsején életbe lép módosított Julián-naptár

A vándorünnepeket továbbra is régi naptár szerint ülik meg. Csak provizórikus a naptáregyesítés

(Bucaresti-Bukarest, szeptember 13. Az Uj
Kelet tudósítójától.) Többször megirta már az
Uj Kelet, hogy a görögkeleti egyház szent
szinódusának határozata alapján ez év október
1 én érvénybe lép az új, módosított Julián-
naptár. A naptáregyesítésnek közgazdasági
szempontból is annyira fontos és régóta vajdó
problémája a módosított Julián naptár életbe-
léptetésével legalább is ideiglenesen rendező-
dik. A „Dimineața“ egyik munkatársa tegnap
beszélgetést folytatott Juliu Scriban archimand-
ritával, a szent szinódus mellett szervezett nap-
tármodosító bizottság egyik tagjával, aki a
naptáregyesítésről ezeket mondotta:

— Az elmúlt évben az ortodox klerusnak
Konstantinápolyban tartott kongresszusa vita
tárgyává tette a Julián-naptár módosításának
kérdését is. A kongresszus megállapodásra is
jutott a foganatosítandó változtatásokat illető-
leg. A görög egyház ez év március elsején
már életbe is léptette a naptármodosítást,
míg a mi egyházunk a szent szinódus határo-

zata alapján október elsején fogja végrehajtani
a változtatásokat.

— Minthogy október elseje igen közel van,
a szent szinódus már ki is adott a román klé-
rus részére egy magyarázó enciklikát. Az en-
ciklika szerint október elsejétől kezdve az ösz-
szes naphoz kötött ünnepek egybeesnek a kato-
likus ünnepekkel.

— A vándorünnepekre vonatkozólag és ez
elsősorban a husvétára vonatkozik, a mi szino-
dusunk az elmúlt évben úgy határozott, hogy
azokat is egyesíti a katolikus ünnepekkel. Ez
éven azonban a szinódus revízió alá vette
tavalyi határozatát és úgy döntött, hogy a
husvétot ezentul is a régi naptár szerint fogja
megünnepelni, hogy a husvét és a tőle függő
ünnepek között változatlanul maradjon meg az
összefüggés.

— A szent szinódusnak ez a határozata
nem igen lesz hosszú életű, mert ilyenformán
két naptárunk lesz. Éppen ezért a mostani
naptáregyesítés csak provizórikus jellegű lesz.

Tovább folyik a kutmérgezés

Az „Universul“ támadása az Uj Kelet ellen

(Cluj Kolozsvár, szeptember 13. Az Uj Kelet tudósítójától.) Az „Universul“ című bukaresti lapban, melyet a legelterjedtebb román lapnak mondanak, — néhány nap óta I. Sch. aláírásával cikksorozat jelenik meg, mely az erdélyi kisebbségi politikával foglalkozik. Az elmúlt évek során megszoktuk, hozzáadódottunk ilyen cikksorozatokhoz s belenyugodtunk abba a felelőtlen informálatlanságba, mellyel bukaresti lapok az erdélyi ügyeket kezelik. Az első időkben még jámbor igyekezettel cáfoltuk meg a gyakran humorig otromba támadásokat, de aztán beláttuk: lehetetlen ezt a harcot megvívni. Lehetetlen egyre olyan hazugságokat cáfolni, olyan ferdtéseket helyreigazítani, melyeket teljes felelőtlenséggel olyanok helyeznek el a bukaresti lapokban, kik életemüknek tartják Románia polgárainak egymással való uszítását. Most se azért foglalkozunk az „Universul“ cikksorozatának támadásával, mintha egy percig is azt hinnék, hogy ez a cikk a mi becületesebb munkánk cáfolatát várja. Ezek és az ilyen cikkek teljes öntudattal íródnak s aki azokat írja, maga is tudja, hogy egy sora se igaz. De megírja, ott a bukaresti szerkesztőség asztalán anélkül, hogy a tollát bármi is kőné. Sem a toll tisztessége, sem a magánember becülete.

De hadd olvassák az Uj Kelet olvasói ezt a cikket és hadd ítélkezzenek. Hadd olvassák el, mit írunk a táborunkról ott, az „Universul“-nál olyanok, akik minden bizonynyal e lap egyetlen sorát el nem olvasták, táborának felfogását pedig nem ismerik.

De ha olvasták és ha ismerik: akkor nyilvánvaló, hogy nemcsak tudatlanság és a gonoszság párosodott össze s cikkekben, hanem az ártani akarás öntudata is. Ha nem olvasták az Uj Keletet és úgy írták a cikket, akkor nyilvánvaló, hogy csak egy cél volt: ártani. Ha meg olvassák és ennek dacára így írnak, akkor még szomorúbb a helyzet: akkor tudatosan akarják semmissé tenni, eltagadni azt a feltétlen lojalitást, amelyet mi állampolgárok elhelyezkedésünk minden mozzanatában becületesen kihangsúlyoztunk s akkor szántszándékos ferdtetéssel akarnak megbélyegezni bennünket az asszimilációval azzal a bűncével, amely ellen éppen mi harcolunk zsidó népi életünk minden megnyilatkozásán keresztül.

De akár ismerik az Uj Keletet s ezzel együtt a hozzánk tartozó tábor, akár sem, kétségtelen, hogy a tendencia ugyanaz: ártani, heccelődni, a zsidóságot befeketíteni. S hogy e mun-

kában magukat tüntetik fel azoknak, akik a „jó egyetértés“ órei ebben az országban, az már minden selyma-mentalitás természete. Ez velejárója annak a gonosz ártásnak, melynek az Universul — emlékezzünk antiszemita tudósításaira — olyan szívesen adja magát eszközü „gyanus“ kezdőbetűjű I. Sch. uraknak.

Ime maga a cikk, melyet legilletékesebb fórum elé nyugodtan bocsátunk, — azok elé, kik az Uj Keletet olvassák. Ezek előtt valóban kár cáfolni is, annyira szembetűnő a cikk tendenciája, tárgyi valóság nélküli, hazug általánosítása:

„Az erdélyi ortodox zsidóság hivatalos lapja, az Uj Kelet, amely Kolozsváron jelenik meg magyar nyelven, — írja az Universul — az utóbbi időben már elhagyta azt a meggondolt és tartózkodó hangot, amelyet az elmúlt őszi és téli diákmozgalmak idején használt. A zsidóságnak az a része, amelyet az Uj Kelet képvisel, — ellentétben a Keleti Újsággal, amely egy demokratikusabb organum és inkább a kereskedelmi és ipari, mint a felakozati és nemzeti érdekeket védi — napról-napra több és több bizonyítékot nyújt arra, hogy ellensége az új román államnak. Ne kecsességünk magunkat illúziókkal, ez a zsidóság nem a múlt politikai rendszerrel elégedetlen, amely megváltozhatik és így eltűnhetne az elégedetlenség is, hanem elvből viseltetik ellenséges érzülettel, sovínista érzésből, amellyel a régi Magyarországnak is át volt itatva.

Az Uj Kelet köré csoportosult zsidóság ugylátszik jobban érzi, mint az erdélyi zsidóság többi része, hogy ő a régi Magyarországnak annyira hatalmas osztály volt és semilyen megszorító intézkedés sem gátolta meg az erdélyi román nép között kifejtett gazdasági működésében. Éppen ezért a régi Magyarországnak is a legsovínistább magyarok a zsidóság köréből regratuláltak és ugyancsak ezért a magyar sajtónak az a része, amely legelőszöbben harcolt az erdélyi románok nemzetiségi törekvései ellen, szintén ennek a zsidóságnak a kezében volt. Míg a magyar nép tagjai között akadt időről-időre egy-egy férfi, aki fel-emelte a szavát a nemmagyar nemzetiségekkel szembeni koncilias politika érdekében, addig a mi zsidóink némák maradtak a románság ellen elkövetett brutális erőszak láttára is. Még a „liberális“ Vészi-Weisz és a „demokrata“ Vázsonyi-Weiszfeld éppen annyira engesztelhetetlen ellenségeink voltak, mint a többi sovínista magyarok. Vázsonyi, aki egész életében

a demokráciáról és a népjogról szavalt, amikor miniszter lett, olyan választási törvényt készített, amely egyként irányult a munkásság és a nemzetiségek ellen.

Mi erdélyi románok a multat elfelejtettük, vagy legalább is el akartuk felejteni. Ha ez nem sikerült nekünk teljes egészében, ez nem rajtunk múlik, hanem azokon, akik az új román államban egy ránk nézve gyűlöletes mult kultuszában és azok rágalmozásában, akikkel Franciaországgal az élünkön együtt harcoltunk, látják hivatásukat.

Az Uj Keletnek az a véleménye, hogy az új román állam egy mesterséges alakulat, amelyből hiányzik az életképesség és amelynek el kell pusztulnia, csak türelem kell hozzá... Éppen ezért ennek a zsidóságnak lelkében gyűlölet és ellenséges érzület él mindazzal szemben, ami román és minden eszközzel harcolnak azok ellen a zsidók ellen, akik már-már kibékülnek az új helyzettel és egyre jobban arra a meggyőződésre jutnak, hogy Nagyrománia olyan háza, amelyben jól, sőt nagyon jól lehet élni.

A multban ellenséges demonstrációk nyilvánultak meg a zsidóság ellen, amelyeket senki sem helyeselhet és jórésben meg se lehet érteni. Az összes pártok egyhangulag elítélték ezeket a tüntetéseket és minden szolidaritást megtagadtak azokkal, akik romboltak. A hatóságok a legszigorúbb intézkedéseket léptették életbe, hogy a jövőben megakadályozzák ezeket a demonstrációknak a megismétlődését és a polgárokat védő szerepükben a fenyegetett zsidók is követtek el felháborító brutalitásokat. De a nyugalom helyreállt és az antiszemita demonstrációk megszűntek.

Az Uj Kelet magatartása zavarokat okozhat a lelkében. Nincs az említett lapnak egyetlen egy száma se, amelyben ne találzánk okatlan provokációkat. Az említett lap meggondolatlan magatartása sajnálkozással kell eltöltse mindazokat, akik őszintén kívánják a jó egyetértést az ország összes polgárai között.

Eldig a cikk. Meg vagyunk győződve róla, hogy az Uj Keletnek egyetlen olvasója, de egyetlen erdélyi román sem akad, aki minden kisérő szavunk nélkül ki ne tudná formálni véleményét erről a támadásról, az „Universul“ leplezetlen utjairól s e cikkről, melyet szomorú dokumentumul mégis megjegyezzük magunknak!

* Van szerencsém a tisztelt helygyökösöset értesíteni, hogy női divattermetet Str. Samuel Micu (v. Rózsa-utca) 7. szám alól Str. Jorga (v. Jókai utca) 3. szám alá, a Generala-palotába helyeztem át. Kiváló tisztelettel Riciné.

Novella

Iria Glszhalay János

(13)

A gyermeknek története pedig ez.

Amikor a kozákok körülfozták Niemirov városát, nagy volt a rémület mindama nemes urak között, akik a városban laktak, valamint a zsidók között. Mivelhogy a kozákoknak ezt a törzset Chmielnitzky egyik vezére vezette, akit közönségesen Bezseni Volknak, vagyis veszett farkasnak hívták. A félszeme ki volt tűve és az igazi nevén soha sem említették. En csak egy szegény és tudatlan sütőmester vagyok, de hallottam, hogy az emberi arc vonalai mindig valamilyen állat képmására emlékeztetnek. Vannak emberek, akiknek az arca az oroszlánéhoz hasonlatos, vannak akiknek vonalaiban házinyul rejtőzik, sőt találkoztam már olyanokkal is, akiknek képében svábbogár kísértett és ezekben a lélek helyénis többnyire svábbogárlélek lakott. Valóban Bezseni Volkot is nem hiába nevezték el így, sőt bizonyos, hogy az arca nagyon is hasonlatos volt a farkasok orcájához, különösen amikor zöld szeme piros fényekben villogott és a szája széle fölnyílalott egészen az inyéig és két oldalt kilátszottak a fogai. Ez pedig mindannyiszor megtörtént, valahányszor kedvére gyönyörködhetett a vérben és a kinzásokban. És a szeme nem tudott jóllakni a vérben, keze nem fáradott el az öldöklésben és a nemes urakat és a zsidókat, akik hatalmába estek, először irtóatosan megkínította és csak aztán ölte meg őket. Mintán pedig a kozákok megfutamtották a lengyel király hadseregét, Chmielnitzky kinttette őt minden vezérei közül és adott neki ajándékba egy drága puskát. És belevéselte a

drága puskába a győzelem évét, valamint a saját nevét, tudniillik a Chmielnickyt. És a kozákok közül egy törzset az ő vezetésére bízott és vér és rémület volt mindenütt, ahol megjelentek.

Amikor tehát körülfozták Niemirov városát, a zsidók, számszerint hatezren, bezárták a kapukat és fegyverrel védelmezték a várost olyannyira, hogy a kozákok nem tudták azt bevenni. És volt a zsidók között egy fölöttébb erős és bátor férfi, névszerint Saul Budkover, aki ámbár csak egyszerű és tudatlan kovácsmester volt, mégis erős volt az ő lelkében és szeretetében a népe iránt és a feleségét Mirjamnak hívták. Az egész város pedig csudálta Mirjam szépségét és valóban tökéletes is lett volna az ő szépsége arcan és alakban egyaránt, hacsak az ajka fölött nem lett volna egy kicsiny piros folt, amit közönségesen anyajegynek hívnak, de erről ő nem tehetett. Én magam is igaz tanu vagyok erre, mert nemcsak ő rajta, hanem az anyján is megvolt ez a piros folt, valamint hogy a gyermek ajka fölött is ott van, ámbárhogy mostan még csak kicsiny. Mert egy kicsiny gyermeke is volt Mirjamnak, éppen tíz hónapos, mivel hogy egy évvel ezelőtt vette őt feleségül Saul Budkover, a kovács.

Amikor tehát a kozákok nem bírták bevenni Niemirov városát a zsidók fegyverei miatt, a becselének módjára cselhez és árulás-hoz folyamodtak. Bezseni Volk, a félszemű, rábeszélő kémeket küldött a város görög vallású lakosaihoz, akikkel megbeszéltek az árulást. A kozákok elvonultak a város alól, de csak ravaszkodásból és aztán lengyel ruhákat öltöttek

magukra és úgy jöttek vissza hangos énekszóval és zeneszóval. A görög vallásúak pedig a városban mondták a kapukat őrző zsidóknak:

— Ime, a lengyel király csapatai, akik jöttek, hogy felszabadítsanak minket a kozákok ostroma alól. Nosza ki kell nyitni nekik a kapukat, még mielőtt a veszett farkas emberei megint visszajönnének.

És a zsidók hittek az áruló beszédeknek és megnyitották a város kapuit, holott Bezseni Volk kozájai voltak azok. Akkor megkezdődött a nagy mézárás, de a zsidók még így is kiűzték volna a kozákokat a városból, hacsak az áruló lengyelek orvul hátba nem támadták volna őket. És elesett azon a napon isten népéből mintegy kétezer férfi, a fegyverforgatók közül és voltak a nők, az agyak és a gyermekek, akiket mézároltak mintegy négyezren, mindamig hullámokban folyt a vér Niemirov utcáin.

És Saul Budkover, a kovács, aki erejével és bátorságával vezére volt a zsidó fegyvereseknek, látta, hogy a kozákok és a városiak körülfozták az ő csapatát és mindennek vége van. Ezért eldobta kezéből a pisztolyt és megragadta a nagy taglót, akit az oldalán hordott kard helyett. És megcsóválta a feje fölött a taglót és sujtott és vágott vele mindaddig, amíg keresztülvágta magát a kozákok sorain. De akkor már az egész csapatunkból nem maradt meg más, csak ő, meg én, akinek életét a magosban lakozó más rendelésekre kímélte meg. És menekültünk mind a ketten egymás mellett, mivelhogy szomszédok voltunk a lakóházainkban is és megérkeztünk a házukba. (Folyt. köv.)

Dr. Kaha

Erdé
sége
ditrói
cimmel
Alfréd
fogalkoz
dem érte
amberism
értelemb
hogy az
nincs kn
egy végz
leki fejl
téved. Sa
szemben
termézet
elnyomot
tölti el a
hetellen

A lé
mikus az
egészsége
világítja.
ideál fike
az idült
ideálnak,
a valóság
ben gyer
tására, mi
zései a ne
A hat
zását szol
zösségi ér
lés etikai
hatalmi fi
egyensúlyá
terelk.

Ha a
nevelés va
elfojtást
adását min
nája meg
mindenki
Adler
lélektanilag
a gonosztev
érzésnek n
reknak fok
sabbrendű
hatja meg
Adler ideál
mensch-el

Anatole

ben maró
leteket. Be
szemponok
egy elmélet
mennek egy
és tik zofus

Adler A
hibája az,
freudi elmél
művészetéve
a merész fe
hogy a hata
idegesség fe
nélkül be le
ebrudalt elm

Kétségte
pszichológus
amelyek v
lélek diverg
nytk a társ
ez rrétü meg
é-ugy nem
megdönthete

A kollek
lista-ellenes.
zeniket, él
main Rollan
szavú ébrez
szenvető „id

Szó
fona

A freudizmus után

Dr. Kahána Ernő könyve Adler Alfred Individualpszichológiájáról

ról szavalt, ami választási törvényt nyult a munkásság

altat elfelejtették, felejteni. Ha ez egészségben, ez nem n, akik az új re ve gyűlöletes mult azásában, akikkel együtt harcoltunk,

eménye, hogy az es alakulat, amely és amelynek el n kell hozzá... guak lelkében gyű mindazzal szem- szközzel harcolnak tk már-már kibá- gyre jobban arra a gy Nagrománia t nagyon jól le-

monstrációk nyil- o, amelyeket senki n meg se n lehet hangulat elítélték nden szolidaritást romboltak. A ha- edéseket léptették kadályozzák ezek- negisméltődését és pen a fenyegetett orító brutalitásokat. és az antiszemita

zavarokat okozhat t lapnak egyetlen találnánk oktan lap meg gondolat- sal kell eltöltse ványják a jó egyet- ai között."

nk győződve róla, tleaz olvasója, de akad, aki minden e tudáá formálni t, az "Universu" ról, melyet szo- megjegyzünk ma-

elt kölgyközöséget emet Str. Samuel ól Str. Jorga (v. herala-palotába he- ticiné.

hangos énekszó- vallásnak pedig a őrző zsidóknak: osapatai, akik jöt- nket a kozákok pítani nékik a ka- t farkas emberei

ó beszédeknek és t, holott Bezseni Akkor megkezdő- sidók még így is városból, ha csak a nem támadták napon isten né- fegyverforgatók gok és a gyerme- tegy négyezren, a vér Niemirow

ács, aki erejével zsidó fegyverek és a városiak mindenek vége pisztolyt és meg- oldalán hordott a feje fölött a vele mindaddig, kozákok sorain- unkból nem ma- én, akinek életét delésekre kímélte a ketten egymás voltuak a lakó- uk a házukba.

1. Erdély szegényes filozófiai kulturájában két- ségen kívül jelentős esemény Dr. Kahána Ernő című orvosi könyve, mely „A freudizmus után“ címmel nemrég hagyta el a sajtót. A könyv Adler Alfred individualpszichológiájának ismertetésével foglalkozik. Adler Alfred tanításai az igaz, a modern értelemben vett, a tudatlanra is kiterjesztett emberismeretet tartalmazzák. Az emberi lélek adlai értelemben vett megismerése megtanít minket arra, hogy az „egészséges“ és „ideges“ lélek között nincs könyvi különbség, s végeredményben csupán egy végzetes gyermekori tévedés az, amelyen a lelki fejlődés normális menete kitér és zökkenésbe esik. Saját helyzetének az ellettel, a nagyvilággal szemben való pesszimista felbecsülése — amelyhez természetesen töves megítélések alapján jut — az elnyomottság, az alsóbbrendűség gyötörő érzésével tölti el a gyermeket, amely ellen az életben elér- hetetlen hatalmi ideál célkitűzésével protestál.

A lélek eme dialektikus szerkezetének dina- mikus szemléleti módja — a könyv szerint — az egészséges és ideges lélek minden rejtélyét meg- világítja. Az egészséges lélek is a kitzított hatalmi ideál fikciójának irányítása alatt indul utjára; ezt az ideált azonban sohasem tekintik másnak, mint ideálnak, amely csak vezérlő csillaga lehet, de nem a valóságban elkendő csilja. Az ideges ezel szem- ben gyermeki merevséggel tör fikciója megvalósi- tására, míg a valósággal való folytonos összeütkö- zéséi a neurózisba nem kergetik.

A hatalmi törtetés elfajulásának megakadályo- zását szolgálja a minden emterrel veleszületett kö- zöségi érzés. A közösségi érzés és a helyes neve- lés etikai ideálokot dikál a léleknek, amelyek a hatalmi fikció ellenfikciói gyanánt szolgálja a lélek egyensúlyát biztosítják és műkedészetiszociális irányba terelik.

Ha a fejlődő lélek közösségi érzése a helytelen nevelés vagy a gyermek töves beállitódása miatt elfojtást szenved, akkor az egyén az élet szá- madását *minder ki másra való tekintet nélkül csí- nálja meg*. Az emberi közösségben ez azt jelenti: mindenki más ellen.

Adler szerint a közösségi érzés hiánya tölyegzi lélekatanilag egyenértékűekké a törtető „zseni“-t, a gonosztevőt és az idegest. Kizárólag a közösségi érzésnek nevelés útján való kifejlésztése, az embe- reknek fokozott közösségi érzésen alapuló maga- sabbrendű közösségtelen való tömörülése szatadit- batja meg a társadalmat mindhárom tévelykedéstől. Adler ideálja: az *átlog-ember*; szemben az „über- mensch-el — a „mitmensch“.

2.

Anatele France „Epikuros kertje“ című művé- ben maró ízű mosollyal intézi el a filozófiai elmé- leteket. Bemutatja: mennyire tisztán szubjektív szempontok, merész feltevések alakítanak ki egy- egy elméletet, melynek fanatikusai aztán ököre mennek egymás ellen. Ez a jellemzés igaz, mely és filozófusabb minden elméletnél.

Adler Alfred Freud ellenes elméletének legfőbb hibája az, hogy ugyanazon talajon épül, mint a freudi elmélet. A ragyogó fantázia, a dialektika művészetével kever egy kevés valóságos életet — a merész feltevések köd-matériájába. Nem hihető, hogy a hatalmi, antiszociális motívumokat, mint az idegesség feltétlen kii ériumait, minden nehézség nélkül be lehet helyettesíteni a pánszexualitás ki- ebrudalt elméletének helyébe.

Kétségtelen, hogy Adler Alfred individual- pszichológiájában is igen sok olyan hipotézis van, amelyek van gyökere a valóságban, s az emberi lélek divergens mélységeiben, — azonban érvé- nyük a társadalom, s az éle, a lélek, a szerelem ez ritétú megnyilvánulási formájára vonatkoztatva épügy nem abszolút, miként Einstein óta a fizika megdönthetetlennek hitt törvényei sem azok.

3.

A kollektív társadalom ideálja nem individú- lista-ellenes. Az pedig egészen bizonyos, hogy a „zseniket“, élükön Goethevel Bernhard Shaw-al, Ro- main Rollanddal, a kollektív lelkiismeret hatalmas szavu ébreztetőivel, nem lehet a hatalmi tébolyban szenvedő „idegesek“ osztályába besorolni. Az em-

beri lélek igazi ismerői, a forradalmak, az átlag- ember lelektanának mesterei rajzolói szinte teljesen egyek annak konstatálásában, hogy az átlag-ember, tehát a tömeg, lelkének legmélyén sokkal antiszo- ciálisabb érzésekkel, tenektelenebb önzésekkel tel- tett, mint a zseni, az ideges. Az az „ideál“ pedig, mely csak ártatlan álmodozás, „vezérlő csillag“ marad a gondolatok egén, lényegében fiktiiv érték, mely sohasem lendített előre, sohasem változtatott az emberiség eredendő szociális nyo- morúságán. Ha Mózes megmaradt volna az etikai álmodozás talaján, ha a forradalmak hősei holdkóros, tette képtelen egyének lettek volna, akkor az emberiség ma is primitív nyomo- ruságában vergődne, smely lehet, hogy a filozó- fusok egyrészt kielégíténé, az idegesség bajait csökkentené, de viszont az élet elszíntel nitésére és tartalmatlanságára vezetne. A tehetség, a zseni nem lehet ellensége a kollektívitásnak, mert hiszen sikerét, „hatalmát“ éppen a közösség hajlandó- ságaira építi. A jövődő kollektív társadalmának eljövételét kívánék előtt sem a deklisszálás, az

átlag-emberi nivóra való süllyedés ideálja lebeg, hanem ellenkezőleg: a kollektívitas szabadság- levegőjétől az egyén minél ragyogóbb kifejlését, az egyéni hatalomnak, mint a közösség javát szolgáló erőnek minél teljesebb kibontakozását reméli. Vajjon nem gondolt arra Adler Alfred, hogy az „idegesség“ eredendő oka éppen a mai átlag-társad- elom hatalmi túllengésében rejlik, mely jogta- lanul és főleg oktanul vet gátat a nemezebb, tisztább, ideáloktól lelkük mélyéig szaturált „zsenik“ és egyéb „antiszociális“ idegesek kifejlésének?

4.

Ezek a kritikai megjegyzéseink. Ezzel szemben meg kell állapítani, hogy Adler individualpszicho- lógiájában nagyon sok a részletgazság. A dialekti- kája ragyogó. Kahána Ernő dr. becsületes, komoly munkát végez, amikor szinte művészi nyelven ka- lauzol el bennünket ennek a freudista elmélettel egyenértékű pszichológiának kevés logikai o'fajtsé- sel hadsózó és főleg empirista alátámasztást nél- küző ösvényein. Salamon László

Titkos fegyverraktárt fedezett fel Cegléden az antantbizottság

Váratlan házkutatás a javítóintézetben. Merényletet inszcenáltak a katonai ellenőrök autója ellen. Duca külügyminiszter Apponyi visszahívását várja

(Prága, szeptember 13. Az Uj Kelet tudósít- jától.) A magyarországi szövetséges katonai ellen- őrző bizottság a ceglédi javítóintézetben nagy fegyverraktárt fedezett fel. A házkutatás váratlan- ul történt. A magyar hatóságok és a bizottság mellé becsizott magyar tiszt mindenáron késleltetni akarták a szövetségesek ellenőrzését és időt akar- tak nyerni, hogy az intézet igazgatósága elrejt- hesse a fegyvereket. Többek között rálöttek a bi- zottság automobiljára is és a sofőrt könnyebben meg is sebesítették. Az ellenőrzést mégis keresztül- vitték és majdnem

Mi, Magyarország szomszédai, akik ismerjük ezt a helyzetet és régóta illuziók nélkül élünk ebben a tekintetben, Apponyi gróf beszédét nagyon baná- lisnak és valósággal mérsékeltnek találtuk, amely csak ismétlése annak, amit majdnem naponta alkalmunk van hallani.

A kisanant delegátusai elhatározták, hogy nem válasszhatnak nyílt ülésen Apponyi beszédére,

mert ebben csak a vita nivóját ok nélkül csökken- tenők, amely nivó ebben az évben oly magas. Azonkívül az erőleci meggondolás is vezet bennün- ket, hogy vannak dolgok, amelyeket bizonyos emberek nem tehettek vita tárgyává. Bethmann Hollweg például egy szerződés érthetlenségéről és Apponyi a kisebbségi kérdésről sohasem beszél- het tárgyilagosan. Ebben az ügyben csak annyit mondhatok még, hogy a magyar kormány nem választott szerencsésen, amikor Apponyit delegálta a népszövetségbe, mert az ő jelenléte Genfben provokációt jelent. Meg van az okom rá, — fejeate be a külügyminiszter — hogy higgyem, a magyar kormány is számot fog vetni ezzel az elkövetett hibával.

egy gyalogezred számára szükséges hadi- anyagot és felszerelést fedeztek fel.

Genf, szeptember 13. Duca külügyminiszter ma újtol nyilatkozott Apponyi Albert gróf magyar delegátus beszédéről a kisebbségi sérelmek ügyé- ben. A nyilatkozat, amely a kisanant válaszának tekinthető, így hangzik:

— Apponyi beszéde csak azokban a körökben okozott bizonyos impressziót, ahol észrevették Ma- gyarországnak azt a rejtett, de határozott gondo- latát, hogy a békeszerzések revízióját óhassa el.

Újabb „Horovitz örökség“ Amerikában

Az elrabolt zsidófiu, akiből püspök lett

(Cluj-Kolozvár, szeptember 13. Az Uj Kelet tudósítójától.) Még élénken emlékezhetünk a Ho- rovitz-örökségre, amely tengeren innen és tul csal- adok békéjét dulta föl, fantáziákat terazékenyített és nagyarányu vállalkozási terveket ébresztett az elmében. Am ugyanolyan gyérssággal szerte- foszlott a megsarkantyuzott fantázia, éppen ugy összeomlottak a légi tervek, ami or az Uj Kelet hítelezen, okiratokkal támogatva bizonyította be, hogy a Horovitz-örökség nem egyéb reménykeltő rossz tréfánál.

Önkéntelenül is a Horovitz-est jut az ember eszébe, amikor a newyorki lapokban olvassa, hogy „Mrs. Herry Grünberg, aki Filadelfiában lakik a Jackson streeti 436-os számú házban, sok milliót fog örökölni attól az orosz püspöktől, aki huszon- három év előtt halt meg nagy vagyon hátrahagyá- sával San Franciskóban.

A szenzációsan töltölt esetről ezt jelentik az amerikai lapok:

Sok évvel ezelőtt Nogrozevets oroszországi köz- ségbe kozákok törtek be. Ebben a faluban laktak Mrs. Grünberg asszony szülei, a Mangold-család, amely sok más zsidó családdal együtt sokat szen- vedett. Amikor pedig a kozákok kivenultak, ma- gukhoz vették Grünbergné kis öccsét, Náthánt. Egy egész esztendőn át nem tudtak Grünbergné szülei gyermekük hollétérol. Egy napon a fiuzshától levél jött. Ebben megírja, hogy a kozákok gyötrelmeitől sokat kell szenvednie, különösen azért, mert nem akarja teljesíteni azt a követeléstüket, hogy térjen át a görögkeleti vallásra. Azóta nem jött értesítés a fiutól. A Grünberg-

család gyermeki felnöttek és különböző városokba szelédtek el. Mrs. Grünberg férjhez ment és kiment Amerikába. Egyik övére, aki szintén férjhez ment, Oroszországban maradt.

Néhány hét előtt Mrs. Grünberg ettől az Orosz- országban élő nővérétől levelet kapott. Azt kér- dezi bene, értesült-e arról, hogy a huszonhárom év előtt San Franciskóban meghalt Mangold pü- spök hátrahagyott végrendeletében, amit hívásága szerint most nyitottak fel, ugy rend lézett, hogy vagyont, ami azóta körülbelül megnégyszereződött és többmillió dollárra rug, zsidó rokonaira ha- gyatkozza.

Grünbergné haladéktalanul Washingtonba uta- zott, az öröksödési ügyek legfőbb bíróságához és beteriesztette bizonyítékait arra nézve, hogy rokona az elhunyt pöspöknek és persze nem feledkezett meg az örökségre való igényeit is megemlí eni.

Mrs. Grünberg azt hiszi, hogy elrabolt fivére később mégis hajlott a hittérítő szavára és kike- resztelkedve, a papi pályára lépett. Így került Amerikába, ahol magas papi méltóságot töltött be és nagy jövedelem ura lett. Házasságától gyer- mekei nem maradtak.

Az öröl ösödési eset egyelőre nagy hullámot ver ez amerikai sajtóban. Vajjon egy napon nem pattan e szét éppen ugy, mint a Horovitz örökség szappantuboréka?

* Van szerencsém értesíteni a tisztelt kölgy- közöséget, hogy női divatszalonomat régi helyisé- gemben Str. Samuel Micu (v. Rézsa-utca) 7. szám alatt tovább folytatom. Kiváló tisztelettel Kun.

Szörme és fonalfestés! Ószi ruhákat és bármilyen kelmét a legjobban fest és tisztít "KRISTÁLY" KELMEFESTŐ-GYÁR Telefon 500 CLUJ Szörme és fonalfestés! Telefon 500

Meghalt a Poale Cion megalapítója

Newyorkból jelentik: Szeptember hatodikán meghalt itt 64 éves korában a Poale Cion szervezet alapítója, dr. Nachman Syrkin. Kimagasló alakja volt a zsidó közéletnek, következetes és szilárd jellem, a zsidó népi mozgalomnak igazi reprezentánsa.

Mohilewben, Oroszországban született és szigorúan konzervatív zsidó vallásos nevelésben részesült. Gimnáziumi tanulmányait Minskben végezte és már középiskolai tanuló korában csatlakozott a Chibat-Cion mozgalomhoz. 1888-ban Berlinbe jött, ott elvégezte az egyetem bölcsészeti fakultását és barátságot kötött az akkor ott élő cionbarát ifjúsággal, amelynek vezetője Leo Motzkin, az orosz zsidó ifjak klubjának elnöke volt. Syrkin a mozgalom szocialista frakciójához csatlakozott és első publicista munkája révén (Die Judenfrage und der sozialistische Staat) a mozgalom vezető helyére került. Munkájában beigazolta, hogy a zsidók képtelenek tartós értékek alkotására mindaddig, amíg a galutban élnek. A széjjelszóródottság a zsidóságra mint alkotó ellenre negatív erővel hat és csak a cionizmus képes a zsidóság számára megteremteni azt a helyzetet, amely a nép külső és belső egyensúlyát hozza, amely alkotóvá teszi és a nemzetek társaságában méltó helyre helyezi. A népekhez való asszimilációja nem hozza meg a kívánatos eredményt. Ezt a gondolatmenetet fejezte ki a Pernerstorfer által szerkesztett „Deutsche Revue” című folyóiratban is, de ebben már kihangsúlyozta a szocialista cionizmus lényegét. 1903-ban csatlakozott a Herzl féle cionizmushoz és Londonban megalapította a „Cherut” című első poale cionista egyesületet. Az egyesület támogatására jiddis- és hébernyelvű népszerű broszúrákat adott ki és ezekben az Ica asszimilációs törekvéseit támadta. 1905-ben visszaérkezett Oroszországba, ahol élénk részt vett az akkori forradalmi mozgalmak előkészítésében. Wilnában egymás után adta ki a „Der Neue Weg”, „Das Wort” és „Unser Weg” című népszerű zsidó újságjait, amelyekben hangsúlyozta a zsidó proletariátus gazdasági felszabadítását. E követelés természetesen következménye volt, hogy amikor az Uganda-ügy előtérbe lépett, Syrkin a zsidó proletármegkegnek Ugandába való telepítését követelte, abban a meggyőződésben, hogy az új földön való állami berendezkedés körül feltétlenül érvényesülni fognak a szocializmus elvei és a társadalmi és gazdasági tagozódást már az állam alakulásakor kiküszöbölik. Később azonban belátta, hogy a szociális problémák megoldására is csak Erec Jisrael talaja alkalmas és 1908-ban ismét a Poale Cion mozgalomhoz csatlakozott. Amerikába 1912-ben jött, ahol a zsidó kongresszusi mozgalom élén fejtett ki nagyobb munkásságot. Tagja lett a Comité des Delegations Juives-nek és a bizottság munkálataiban élénk részt vett. Nagy feltűnést keltett 1920-ban, amikor a Poale Cion bécsi kongresszusán hevesen kikelt a párt-kommunistikus kinövéséi ellen.

Huszonnégyórás forradalom Portugáliában

Lisabon, szeptember 13. Portugáliában forradalom tört ki, de a forradalmat huszonnégy óra alatt eikerült elfojtani, amennyiben radikális elemek, melyek civilekből és katonákból állottak, a hadügyminiszter támogatásával elfoglalták az összes fontosabb pontokat és táviró centrumokat. A forradalmárokat eltávolították és a rendet az egész országban helyreállították. Számos letartóztatás történt.

— **Műkotorévkverseny az állatkiállításán.** A kolozsvári állatkiállításra igen sokan érkeztek a regárból. Vannak látogatók Csehszlovákiából és Magyarországból is. A díjnyertesek listája most van összeállítás alatt. Szombat délután három órakor vette kezdetét a műkotorévkverseny. Igen sok látogatója van a Méhészeti Egyesület kiállításának.

A nagyváradai zsidó sportkonferencia

Örökös vándordíj lett a Stotter-serleg. „Giszkalay-zászló” a legfőbb zsidó futballegyüttesnek. Központi szervezet és békeltetőbizottság alakul

(Oradea Mare-Nagyvárad, szeptember 13. Az Uj Kelet tudósítójától) A Nagyváradon megtartott cionista konferencia alkalmával — mint jelentették — megtartották a Stotter-serleg ezidei döntőmérkőzéseit is. Ez alkalommal a Nagyváradon tartózkodó erdélyi zsidó sportegyesületek képviselői külön értekezletre ültek össze, amelyen az erdélyi zsidó sportot érdeklő több fontos kérdésben határoztak. A zsidó sportkonferencián a Stotter-serleg intézőbizottságának tagjai kívül résztvettek: **Drechsler és Reichenberger** (temesvári Kadima), dr. **Tischler** Elemér és dr. **Knöpfler** Bernát (c'uj Hagibbor), **Krausz** (váradai Makkaba), **Semmel** (máramaroszigeti Sámson), **Giszkalay** János, **Schwartz** Miksa és mások. Az értekezletet **Noszin** Mór mérnök, a Stotter-serleg intézőbizottságának elnöke nyitotta meg és ismertette azokat az aktuális kérdéseket, amelyekre vonatkozóan határozni kell.

Giszkalay János szóvá teszi a zsidó futballcsapatoknak sokszor a sportszerűségeen tulmenő ugynevezett „erélyes” játékmódot, amelyet sem sportszempontból nem tart tűrhetőnek, de nem is szolgálhatja a zsidó futballcsapatok testvéri együttműködését sem. Ezért egy arannyal hímzett selyem **Giszkalay-zászlót** ajánl fel a zsidó futballcsapatok részére, amelyet mint **szépségdíjat** ítéljenek oda a Stotter-serleg mérkőzések során legfőbbül játszó zsidó futballcsapatoknak.

Schwartz Miksa és **Feuermann** Mór indítványára a konferencia elhatározza, hogy a **Stotter-serleg** örökös vándordíjjá változtatja át, el-

térően az eredeti elhatározástól, amely szerint a serleg annak az egyesületnek tulajdonába megy át, amelyik azt háromszor egymásután, vagy összesen ötször nyeri el.

Dr. **Tischler** Elemér indítványozza, hogy létesítsenek olyan **központi zsidó sportszervezetet**, amely az erdélyi zsidó sportegyesületeket teljes erkölcsi támogatásban részesítse és megfelelő egységes irányítást nyújtson számukra. Többek hozzászólása után lefektetik az idevonatkozó irányelveket és az indítványt egyhangulag elfogadják. Megbízta a konferencia a serleg intéző bizottságot, hogy a központi szerv megvalósítása érdekében lépjen érintkezésbe a Zsidó Nemzeti Szövetség vezetésével.

Dr. **Knöpfler** szóvá teszi azt a visszas helyzetet, hogy a zsidó csapatok között felmerülő vitás kérdéseket eddig mindig a csapatokon kívül álló intézmények előtt intézték el, amely semmiesetre sem alkalmas a zsidó sportegyesületek presztizsének megővására. Indítványozza, alakuljon a zsidó egyesületek képviselőiből olyan állandó **békeltető bizottság**, amely egyedül legyen hivatva dönteni az egymás között felmerülő ellentétekből és a zsidó egyesületek vesésk magukat alá a békeltető bizottság illetékeségeinek. Rövid vita után ezt az indítványt is elfogadja a konferencia, valamint **Schwartz** Miksa ama indítványát is, hogy az egyesületek a jövőben fenntartják terjeszték ki működési körüket a sport minden ágára, **különös tekintettel az atlétikára és a szertornára.** Végül jegyzőkönyv hitelesítése után a konferencia a legjobb hangulatban véget ért.

A póruljárt falusi alkimista

Ólomból akart aranypénzt hamisítani. Letartóztatták a pénzgyártó parasztot és gépét lefoglalták

(Cluj-Kolozsvár, szeptember 13. Az Uj Kelet tudósítójától.) Néhány nappal ezelőtt a kolozsvári rendőrség arról szerzett információt, hogy a Kolozs közelében levő Rőd községben régi magyar tiz- és huszkoronás arany érepeket hamisítanak. Az értesülés vétele után a kolozsvári rendőrség **Mocan** detektívet bízta meg a nyomozással, aki azonnal kiutazott Rőd községbe a legnagyobb titokban megkezdte a vizsgálatot.

Puhatólózás közben a detektívnek tudomására jutott, hogy még 1918-ban járt a faluban egy cigánylegény, aki a parasztnak bizalmasan elárulta, hogy 6 ócsó pénzen elő tud állítani olyan hamis tiz- és huszkoronás aranypénzt, amely megéveztséig hasonlít az eredetihez. A parasztnak nem sokat hederítettek a cigány beszédére, mert félték, hogy a mese nem felel meg a valóságnak és a cigány ilyenkor akar tőlük pénzt késikarni. A koresmában, mikor már kissé több fogott el az italból, a parasztnak azt is elárulták a detektívnek, hogy a cigány három parasztemberrel tárgyalat bűvében a hamis pénzre vonatkozólag.

A detektív a jelentős nyomon elindulva a három parasztembert kérdőre vonta és mindegyiknél külön-külön házkutatást tartott. Két embert a házkutatás teljesen tisztázott a gyanu alól, mert semmit sem lehetett rájuk bizonyítani és ellenük semmilyen bűnjelt nem lehetett találni. A harmadik gyanúsított, **Crisan** Samoila azonban a házkutatás omlegetésére zavarba jött és megerőltette a detektív gyanúját. **Crisan** Samoila tizennégy éves nevelt leánya elmondta a detektívnek, hogy az ő nevelőapja, ha akarja, sok pénzt kereshetne, mert olyan gépnak van a birtokában, ami a vasból is aranyat tud csinálni.

A kislány vallomásaival szemben a ravasz parasztagada még mindig fentartotta előbbi kijelentéseit, hogy semmi köze sincs a pénzhamisító gépekhez, soha életében nem látott olyant és az egész mesét a kislány sőrakoztatására találta ki. A házkutatás alkalmával a detektív már-már lemondott arról, hogy munkáját siker koronázza, amikor a padláson két darab gipszöntvényre és egy rozsdás tejeskannára lett figyelmes. A gipszöntvényeket tüzetesebben megvizsgálva kitűnt, hogy mindegyike két-két különálló részből áll és belül a gipzben a tiz-, illetve a huszkoronás aranypénz

pontos formája volt leöntve. A rozsdás tejeskannából pedig ezertőszázötvenhat darab kisebb-nagyobb, az arany pénzek pontos formáját magán viselő ólomöntvény került elő.

A bűnjeltek felfedezése után **Crisan** Samoila belátta, hogy a további tagadás már nem sokat használ és a nyomozó detektív előtt töredelmes vallomást tett. A parasztagada elmondta, hogy 1918-ban megismerkedett egy cigányfiúval, aki állítása szerint olyan pénzhamisító gépet talált fel, amely ólomból a megéveztséig hasonló aranypénzt állít elő. A cigány, hogy szavainak hitelt szerezhesse, a saját találmányu gépet mindjárt munkába is állította és az ólomöntvényt vegyszerekkel be- aranyozta, ami látszatra valóban hasonlított a huszkoronás aranyhoz.

Crisan Samoila megállapodott a cigánnyal, hogy ezután közösen fogják hamisítani a pénzt és vegyszerekre négyezer koronát adott át a feltalálónak, aki a gépet a pénz ellenértékül zálogba hagyta. A cigány többet nem jelentkezett sem a pénzzel, sem a vegyszerekkel. A hamispénzgyártógép pedig hosszú években keresztül hevert a padláson.

Néhány hónappal ezelőtt **Crisan** Samoila, aki hallotta, hogy az aranyak milyen nagy értéke van, elhatározta, hogy megpróbálkozik egyedül a pénzgyártás mesterségével. A két gép segítségével néhány ólomöntvényt készített, amelyekből néhány darabot arannyal be aranyozott és úgy próbált forgalomba hozni, de a próba nem sikerült, mert a hamisítvány nagyon kezdetleges volt. A pénzhamisítónak felcsapott parasztagada elhatározta, hogy a hamisítványokat tökélesíteni fogja, de erre már nem került sor, a rendőrség a gépeket lefoglalta.

Mocan detektív a hirtelen meggazdagodni akaró parasztagadát letartóztatta és az aranypénznek szánt ólomöntvényvel, valamint a gépekkel együtt beazállította a kolozsvári rendőrségre. A rendőrségen **Crisan** Samoilát kihallgatták és kihallgatása után átadták az ügyésznek.

— **Ügyvédi hír.** Dr. **Blank** Illés ügyvédi irodáját Sighetul Marmatiaról (Máramarosziget) Clujra, Calea Regele Ferdinand 35. szám alá (Urania-palota) helyezte át, társasírodát létesítve Dr. **Harnik** Mór clujai ügyvéddel, ki irodáját Str. Clemenceau 4. szám alól szintén ide tette át.

Őszi és téli női kabátkelmék

velour, delaine, coachmen, biberette és sill plüssök minden színben kaphatók mintavásári leszállított árak mellett URANIA divatházban, Cluj, Cal. Reg. Ferdinand 34. Urania-mozgóval szemben. Sirocco 166

Reg. Ferdinand 34.

encia

zsidó futballegyüt-
tul

zástól, amely szerint
sületnek tulajdonába
romszor egymásután,
ri el.
adítványozza, hogy lé-
zsidó sportszervezetet,
ortogyesületeket teljes
zesítés és megfélelő
on számukra. Többek
ik az idevonatkozó
nyt egyhangulag el-
ferencia a serleg in-
központi szerv meg-
n érintkezésbe a Zsidó
ségével.

zi azt a visszas hely-
ok között felmerülő
indig a csapatokon ki-
t intézték el, amely
a zsidó sportegyesü-
ására. Indítványozza,
tek képviselőiből olyan
y, amely egyedül le-
egymás között felme-
zsidó egyesületek ves-
terő bizottság illetkes-
n ezt az indítványt is
y valamint Schwartz
s, hogy az egyesületek
jesszek ki működési
ágára, különös tekin-
szertörőre. Végül jegy-
n a konferencia a leg-
ért.

nista

k a pénzügyártó

e. A rozsdás tejsokanná-
t darab kisebb-nagyobb,
formáját magán viselő

után Crisan Samoilu
gadás már nem sokat
tektiv előtt töredelmes
azda elmondotta, hogy
egy cigányfiúval, aki
hamisítógépet talált fel,
tésig hasonló aranypénzt
szavainak hitelt szerez-
gépet mindjárt munkába
nyt vegyiszerekkel be-
lőben hasonlított a husz-

podott a cigánnyal, hogy
isitani a pénz és vegyi-
adott át a feltalálónak,
kékül zálogba hagyta.
tkezett sem a pénzzel,
mispénzügyártó pedig
vert a padláson.

tt Crisan Samoilu, aki
k milyen nagy értéke
próválkozok egyedül a
A két gép segítségével
tett, amelyekből néhány
yozott és úgy próbált
ba nem sikerült, mert
letleges volt. A pénz-
rasztagazda elhatározta,
kélesíteni fogja, de erre
örög a gépeket lefoglalta.
len meggazdagodni akaró
és az aranypénznek
mint a gépekkel együtt
rendőrségre. A rendőr-
llgatták és kihallgatás
ak.

Blank Illés ügyvédi irodá-
Máramarosziget) Clujra,
5. szám alá (Uránia-
dat létesítve Dr. Harnik
odáját Str. Clemenceau
te át.

and 34.

HIREK

Az Uj Kelet az egyetemes erdélyi és bánági zsidóság
napilapja
Szerkesztők: Giszkalay János és dr. Marton Ernő.
Felelős szerkesztő Dr. Marton Ernő
Az Uj Kelet cikkeinek utánnomását csak a forrás meg-
jelölésével engedjük meg.
Előfizetési árak: Egy hónapra 70 lei, negyedévre 200 lei,
félévre 380 lei, egész évre 750 lei.

— Az állam megvásárolja egyes kisajáti-
tott birtokok épületeit. Az agrártörvény, mint
ismeretes, elsőbbségi jogot ad az államnak, hogy a
kisajátított birtokokon lévő gazdasági épületeket és
lakóházakat megvásárolja egyetlen összefüggő tömb-
ben, ha azok területe az 50 holdat meghaladja. A
központi kisajátítási hivatal értesítette az erdélyi
földmívelésügyi tanácsokat, hogy a legrövidebb
időn belül szerezzenek be információkat arról, hogy
mely községben vannak ilyen épületek. A központi
hivatal meg fogja nevezni azokat a birtokokat,
amelyre vonatkozólag az állam érvényesíteni akarja
elsőbbségi jogát. Minden egyes esetben az illetékes
agrár tanács delegátusa tartozik azonnal kiszállani
s helyszíni, tudakolják meg, hogy a tulajdonos
mennyiért és milyen feltételekkel hajlandó az
épületeket eladni, amiről a központi hivatal sűrű-
sen értesítendő, hogy 30 napos opciók időn belül
megadassa a választ, reflektál-e az ingatlanra,
vagy sem.

— Egy erdélyi Barissianus temetése
Párisban. A napokban beszámolt az Uj Kelet a
kolozsvári egyetemről távozni kényszerült Ganc
Herman gyulafehérvári zsidó fővostanhallgató tra-
gikus haláláról. Zuckermandel Ernő párisi medikus-
tól, az elhunyt egyik kollégájától ma levelet kap-
tunk, amelyben Ganc Herman temetéséről számol
be. A szomorú érdekességű levél így hangzik:
„Eltemették szegény Ganc Hermant, akit a kérel-
hetetlen halál elragadott közlünk. Messze idegen-
ben, otthonától, édes szüleitől távol érte utól a
végzet, miközben mások megmentésén fáradozott.
Erős volt, mint a tölgy és izmai acélkemények, a
halál mégis rövid egy óra alatt végzett vele. El-
ragadta azt, akit úgy szeretünk, mintha édes test-
vérünk lett volna. Példaadó képe volt a legizsabb,
áldozatkész barátnak. A vanvesi kórházban,
augusztus 27-én, szerdán délután tíz órakor tört-
ént. Éppen az egyik beteghez közeledett, de
váratlanul megtántorodott. A segítségére siető
kollégáit azzal háritotta el, hogy előbb bekötözi a
beteget. Ezek voltak utolsó szavai. Elvezette az
eszméletét. Autóval azonnal a Necker-kórházba vit-
ték, ahol már csak azt tudták megállapítani, hogy
valószínűleg túlfeszített munkától agyvérzést kapott,
de az életét nem tudták megmenteni. Délután 11
órákor, anélkül, hogy eszméletét visszanyerte volna,
meghalt. Holttestét a Necker-kórház előadótermé-
ben ravatalozták fel. Koporsóját barátai állották
körül, akik négy éjszakán át virrasztottunk szere-
tett barátunk holtteste mellett és imádságokkal
vigasztaltuk magunkat. Valamennyien átértettük a
kettős tragikumot, zsidó sorsunk tragikumát, azt a
sorsát, amely oly messzire elsodor bennünket azok
mellől, akiket szeretünk és akik aggódó lélekkel
tekintenek a nagy idegenség metropolisza felé... A
ravatalt rengeteg koszorúval árasztották el, az
Assistance Publique a legion d'honneur bronzérmét
küldte el a halottnak, a tudomány halottjának.
Temetése még Párisnak is szokatlan fényes kere-
tek között ment végbe. Barissianus-testvéreim,
barátain, ismerőseim kívül nagyon sok idegen vett
részét a gyászmanetben, míg az Assistance Publique,
az Association des Étudiants, a vanvesi és a
Necker-kórház, valamint a párisi román konzulátus
is hivatalosan képviseltették magukat a temetésen.
Halottunkat szigorúan zsidó rítus szerint temették
el a saint-orleansi zsidó temetőben. És most min-
den nap összejövünk, elárvult barátai, hogy
haddissal is megöröksítsük szegény Ganc Herman
lelkébe vésett emléket. Igy folyt le az erdélyi
zsidó diák temetése Párisban, a számtételés 1854-ik
évben.

— Az új osztrák banktörvény rendelkezé-
zései. Bécsből jelentik: A teljesen elkészült új
osztrák banktörvénytervezet véleményezés vé-
gett rövidesen az illetékes testületek elé kerül.
A testületek véleményezése után a javaslatot
beterjesztik a parlamentnek. A tervezet szerint
Bécsben és a környékbeli városokban csak
azok juthatnak bankkoncesszióhoz, akik tagjai
a bécsi tőzsdének és fel tudja mutatni a tőzsdé-
tanács ajánló levelét. Ausztria többi városaiban
a bankkoncesszió elnyeréséhez a kereskedelmi
és iparkamarák, vagy pedig a munkáskamarák

A kormány sürgősen módosítani kénytelen a bányatörvényt

Rendkívüli ülészakra hívják össze a parlamentet, hogy a bányatörvényt a
külföld kívánsága szerint módosítsák

(Cluj-Kolozsvár, zsept. 13. Az Uj Kelet tudó-
sítójától.) A kormánynak, illetve Bratianu Vintil-
ának tüzzel-vassal nacionalizáló, vagy amint a
bukaresti ellenzói lapok szokták írni „liberálisáló”
politikájának legnagyobb győzelme a bányatörvény
megszavatása volt. Ez a győzelem azonban a
szó szoros értelmében pihusai győzelme volt a
pénzügyminiszternek, aki nyugodtan elmondhatja:
még egy ilyen győzelem és bukva vagyok.

Az új bányatörvény ugyanis óriási elégedetle-
séget szült a romániai bányák angliai és amerikai
érdekelteit között, akik érdekeinek védelmére
annak idején az Egyesült Államok kormányra éles-
hangú jegyzékben gondoskodott. A kormány hiva-
talos lapjában megcáfolta ugyan ennek a jegyzék-
nek a létezését, Jay bukaresti amerikai követ
azonban a hivatalos jelentés szerint is a jegyzék-
váltásból származó diplomáciai differenciák miatt
hagyta el Bukarestet. Éppen ezért fogadtuk fea-
tartással Bratianu Vintilának azt a nyilatkozatát,
amelyet külföldi utjáról hazatérben tegnap Páris-
ban a Rador egyik munkatársa előtt tett.

A pénzügyminiszter a Rador munkatársának
véleményezése szükséges. A tervezet szorosan
meghatározza a bankbizományosi foglalkozás-
kört is. E szerint bankbizományosnak csak az a
cég nevezhető magát, amely de facto bizomá-
nyosa valamely bank-részvénytársaságnak.
Bankház elnevezés csak olyan céget illet meg
ezen kívül, amelyet e cím használatára helyiségei-
nek nagysága, az üzletmenet aránya és az al-
kalmazottak létszáma erre feljogosít.

— Október elején nyit a kolozsvári Román
Opera. Eredetileg szeptember végére tervezték a
kolozsvári Román Opera megnyitását, de anyagi
és más okokból a szezon megkezdése halasztást
szenvet. Nyitni régi darabokkal fog az Opera. Az
első udjongság a Troubadour lesz, amelyet sorban
követni fognak a Walkürök Wagneről, Dálibab
Lakméja és Tiberiu Bredeceanu Seara mare (A
nagy est) je. Valamennyi darabról már javában
folynak a próbák Pavel Constantin szakaszerő irányi-
tása mellett. A régi tagok közül megvált az Operától
Tyron Silvia szopránénekesnő, aki Bukarestbe
szerződött, helyébe a csernovitzi Opera egyik tag-
ját szerződtették. Az időn még egy tenoristája lesz
az Operának: Erdélyi László, aki Pfeiffer Alfréd
tanítványa. Hermann Klee karnagy hatvantage új
zenekart szerződtetett Bécsben, de még nem érke-
zett meg mind. Popovici Beyruth igazgató pedig
Bukarestben és Kisenevben új kóristákat szerződtet-
tet a kar kiegészítésére. A távozók között van
Schuller dirigens is, aki Amerikába távozik. Utó-
jában az Opera meghívta Hellmuth Kellermann, aki
még júniusban próbadirigálást tartott a Carmenben
és azonnal szerződtették. Az aránylag fiatal kar-
meister Münchenben tanult Motl Félixnél és Löwe
Ferdinándnál. Legutóbb a karlsruhei udvari opera
dirigense volt, de mint szimfonikus darabok kom-
ponistája is jelentős sikereket ért el Berlinben és
Münchenben. Kellermann a Walkürökben fog debütá-
lni a kolozsvári közönség előtt.

— Orosz uniformisba öltözött rablók
gyilkos támadása. Bukarestből jelentik: Tegnap
reggel Nicolaevna községben (Ismail megye) meg-
jelent 25 orosz uniformisba öltözött egyén. Be-
hatoltak a község házára, ahol meggyilkolták Jan-
covszki primárt és egy ottlétő parasztot, majd a
községi pénztártól 40.000 lejt elraboltak. Innea a
banditák Balciba mentek, ahol több kereskedőt ki-
fosztottak, majd betörték Dandui primár lakására
és megölték a primár feleségét, azután folygújtot-
ták a község házat. A rablók óriási pánik közepette
három csendőrt lelőttek és azután nyomtalanul el-
tűntek. A katonai hatóságok azonnal szigorú rend-
szabályokat fogantatosítottak, hogy a rablóknek a
határon át való menekülését megakadályozzák. A
kormány elhatározta, hogy a beszarábiai határon
álladó lovascendőr kordont fog felállítani.

— Áthelyezik a bukaresti magyar követet.
Bukarestből jelentik: Gróf Zichy Radidó bukaresti
magyar követ Londonba távozik, ahol gróf Szapáry
utódjává fogják kinevezni.

— Eljegyzés. Schreter Sárkát Máramarosziget,
eljegyezte Stern Smu Máramaroszigetéről. (Minden
külön értesítés helyett.)

Stein Mátyás Rettegről eljegyezte Idel Esztikét
Magyarlápósról. (Minden külön értesítés helyett.)

kijelentette, hogy Londonban alkalma volt tár-
gyalni az éppen ott időző amerikai bankárokkal,
akiket felvilágosított Románia gazdasági helyzeté-
ről és sikerült neki a bankárokat meggyőzni arról,
hogy a bányatörvény respektálja a szerzett jogokat
és így nem sérti az amerikai tőke érdekeit.

Hogy ez a meggyőzés mennyire sikerült, azt
az alább következő bukaresti távirat szomorúan
bizonyítja:

Bukarest, szeptember 13. Az „Argus” jelenti,
hogy a parlamenti körök szerint a törvényhozó-
testületet a pénzügyminiszter hazatérte után
azonnal rendkívüli ülészakra hívják össze a
bányatörvény módosítása végett, hogy az angol
és amerikai pénzemberek kívánságainak eleget
tegyenek. E hír szerint a parlamentet már szeptem-
ber 25 re fogják összehívni.

A hivatalos jelentés szerint Bratianu pénzügy-
miniszter 19-én érkezik haza. Értesítése szerint
külföldi tartózkodása alatt sikerült neki az Ameri-
kában lévő kincstári bonok ügyét rendezni. Ennek
az ad különösebb jelentőséget, hogy ezzel sikerült
a román hitelt az amerikai piacra helyreállítani.

— Milyen árak kaphatnak vámkedvezményt.
Mint ismeretes, az új vámtarifában több tételnél
van egy megjegyzés, amely szerint azok a cikkek,
amiket nem állítanak elő az országban, vámkedvez-
ményben részesülhetnek. Erre vonatkozólag az ipar-
ügyi bizottság tájékoztatásul most közli, hogy a
vámkedvezmény a következő árucikkekre vonatko-
zik: kalapgyártáshoz szükséges selyemszalagok, ha
a gyár saját szükségletére direkt importálja; ka-
tonai selyemszűtások, amiket maguk a katonai
műhelyek és konfekciók rendelnek; pálna- és
kókuszolaj szappangyárak részére; speciális labo-
ratoriumi üvegkészülékek az állami laboratóriumok,
vagy gyárak részére; precíziós optikai műszerek,
kémiái és más műszerek, drótvázak esernyőgyártás
céljaira. Az eddig is élvezett vámkedvezményt
megkapják a következő árucikkek: gyapjafonal
textilgyárak részére; finomító kivonatol dohány-
gyártáshoz; len- és kenderfonal szövőgyárak szá-
mára; jutaváson zsákok készítésére; tábla- és
ablaküveg tükörgyártási célokra; balföldön nem
gyártott mezőgazdasági gépek, de csak a szász
gazdasági szindikátusok és szövetségek részére;
szines föld- és ásványi festékek festékgyártási
célokra.

— A Schasz Chewra Imaház látogatói felhi-
vatnak, hogy bérelt üléseikre való igényüket leg-
később folyó hó 20-ig a Schasz Chewra helyiségé-
ben naponta délután 5—8 óra között jelentésük be.
Ellenesetben tekintet nélkül újból bérbe adatnak.
Szabad ülések már folyó hó 15-től bérelhetők.
Előljáróság.

— Orvosi hír. Dr. Wertheimer M. szülész-
gyógyász hazakeresztén, rendelését újból megkezdte
Str. Regina Maria (Deák Ferenc u.) 48. szám alatt
délután 3—5-ig.

Nagy
harisnyavásár
mélyen leszállított árakkal.

Kötött harisnya min- den színben	lei	25
Flohr-harisnya minden színben	lei	53
Muszlín harisnya divat- színben	lei	69
Cérna-muszlín minden színben	lei	98
Selyemfátyol harisnyák minden színben	lei	125

BLATT
FÖTÉR 13
Divatkoztyükben és kötöttárunkban óriási választék!
A legjobb harisnyák csak BLATT-nál kaphatók!

Üzlet nagyobbitás miatt

az építkezés tartalma
alatt tartalmas
árkészletünket

a legujabb és legszebb angol és francia divat anyagokat: ruha- és béléselemeket, mindennemű szövetekeket, bársonyokat, kabátplüssöket kelengye vásznak, batizeket, flanelleket stb.

felülmulhatatlanul
kedvezményes
árakért árusítjuk!

AU BON GOUT
NŐI DIVATKÜLÖNLÉGSÉGEK ÁRUHÁZA,
FŐTÉR
4.

KÖZGAZDASÁG

A kolozsvári mintavásár nagy erkölcsi és anyagi sikerrel zárul

A trónörökös másodsor is meglátogatta a mintavásárt. Készül a mérleg

(Cluj-Kolozsvár, szept. 13. Az Uj Kelet tudóstíjából.) Vasárnap este bezárulnak a kolozsvári mintavásár kapui. A két héten át nyitvatartott mintavásár statisztikai adatait most állítja össze a mintavásár vezetősége. Az adatok pontos feldolgozása előtt is meglehetősen állapítani, hogy a mintavásár az anyagi és erkölcsi siker teljességét hozta meg nemcsak a kiállítás rendezőségének, hanem magának a kiállítóknak is. Kolozsvár ernyedő gazdasági életébe élénk vérkeringést hozott a mintavásár, komoly kapcsolatokat teremtett az egyes országrészek kereskedői és ipari körei között, a teljes üzletelenségben senyvedő kolozsvári kereskedelmet a nagy idegenforgalom révén tekintélyes pénzforgalomhoz s üzletkötésekhez segítette. A mintavásáron megfordult idegenek teljes és változatos képét vitték magukkal az erdélyi ipar magas fejlettségének, ami komoly garancia arra nézve, hogy Erdély ipartermékei elhelyeződést találnak a balkáni államok piacain. Az iparkamara, az ipari és kereskedelmi érdekeltségek teljes mértékben megtették a magukét, most már csak az a fontos, hogy a kormányban is meglegyen a jóakarát és tiszta szándék arra, hogy nemzeti és felekezeti különbség nélkül ezt a nagy jövőre hivatott erdélyi ipart támogassa, vagy legalább is abszurd és egzszen-tenciális veszedelmet jelentő rendeleteivel ne fojtja meg a fejlődés lehetőségeit.

Vámpolitikai központ lesz Bukarestben. A nagyváradi kamarák kongresszusán dr. Bereczky Ernő, a kolozsvári kamara titkára egy vámpolitikai központ felállítását sürgette. A kérdésnek ő volt az előadója is. A kongresszus magáévá tette Bereczky Ernő indítványát és elhatározta, hogy minden lépést megtesz arra, hogy a kereskedők és fogyasztók, az ipari termelés és a munkások érdekeit egyként szem előtt tartó intézmény Bukarestben még a tél folyamán felállítsa. A központot az összes kamarák hozzájárulásából fogják fenntartani.

Ujabb két aradi cég kapott olcsó hitelt a Creditul Industrialtól. Aradról jelentik: A Creditul Industrial legutóbb megtartott ülésében az aradi Polacsek-féle téglá- és cserépárnyár részére kétmillió, a Vulkán vasöntő részére huszmillió lej hitelt szavazott meg.

Magyarországon aranyalapon fogják elkészíteni a mérleget. Budapestről jelentik: A takarékpénztárak és bankok egyesületének igazgatója elkészítette aranymérlegrendelet tervezetét, mely szerint a könyvvizetésre kötelezett kereskedők a kereskedelmi leltárt és mér-

A mintavásár nagy erkölcsi sikerét kétségen kívül nagyban emelték azok a magas színvonalu közgazdasági előadások, melyek a mintavásár tartama alatt az iparkamarában elhangzottak. Ezek az előadások, eltekintve egyes diszsonanciáktól, nagyban hozzájárultak a szempontok és vélemények tisztázásához és éles vonallal rajzolták ki azt az utat, mely a gazdasági egyensúly, szociális béke, a fejlődés és anyagi jólét felé vezet.

Az állatvásári kiállításra Kolozsvárra érkezett trónörökös a tegnapi nap folyamán ismét meglátogatta a kiállítást. Károly trónörökös ezúttal minden egyes pavillont személyesen sorra látogatott, érdeklődött az egyes termelőknél cikkeik előállítás módjára, természetéről és exportlehetőségei felől. A trónörökös módfelelt megkapta a kiállítás gazdagsága. Maga az a tény, hogy másodsor is a legnagyobb érdeklődéssel tekintette végig a kiállítást, arra vall, hogy ez az érdeklődés komoly tetszésnek, a benső nagybecsülésnek jele.

Kolozsvár kereskedői társadalma, az erdélyi ipar kétségkívül hálával gondol a kiállítás rendezőire, akik módot és lehetőséget nyújtottak arra, hogy az erdélyi ipar híre messze földekre eljusson és Kolozsvár kihagyóban volt gazdasági vérkeringésébe friss véráramlás kerüljön. A mintavásárt vasárnap különböző ünnepekkel és hangversenyekkel zárják le.

leget aranyalapon kötelesek elkészíteni. A rendelettervezet szerint a részvénytársaságok az aranyalapon elkészített megnyitómérlegnek a közgyűlés által történt megállapításáig alapítókéiket nem emelhetik fel. A rendelet minden könyvvizetésre kötelezett vállalat számára kötelező, kivételt egyedül a Nemzeti Bank képez.

Galacban tizenhét kényszerügyi eljárást indult egy hét alatt. Galacból jelentik: A romániai gabonapiac kilátástalansága és a súlyos gazdasági krízis miatt Galacban igen sok régi cég jutott a tönk szélére. Ezen a héten tizenhét galaci cég ellen kérték a kényszerügyi eljárás megindítását.

Aradon felfüggesztették a vámárak kiadását megbénító rendeletet. Aradról jelentik: Ismeretes a pénzügyminisztériumnak az a kereskedőkre rendkívül súlyos rendelete, mely kimondja, hogy azon kereskedők árúinak elvételét és kiszolgáltatását, akik adóhátralékban vannak, az adóhátralék kifizetéséig a vámhivatal nem eszközölheti. Mint jelentik, Arzenovici pénzügyi vezérfelügyelő ezt a sérelmes intézkedést a nyomozó pénzügyi hatóságok felé tekintettel

Rudolf Mosse No. 4001

SÁNDOR ÁGOSTON
UTÓDA
CLUJ
Unió-u. 2

Férfidivat különlegesség, legfinomabb fehérműk saját műhelyekben készülnek

Legjobb **harisnya** kapható

SÁNDOR TESTVÉREK
kötött, szövött rövidáru házában, **C. Rogale Ferdinand 13.** Nagy választékban érkeztek perzsa, szmirna és jumper fonalak. Női, férfi és gyermek-harisnya nagy választék. Nagy választék férfi fehérműekben. Legolcsóbb bevásárlási forrás.
Sirocco 84

Galvani

zseblámpaelemeket

október hó közepén forgalomba hozzuk. Nagy teljesítőképességért, valamint négy hónapi raktárképeségért szavatolunk.

GALVANI elemgyár,
TIMISOARA, Gorove-u. 14. szám. — Telefon 15-49.

SZÍNHÁZ - MŰVÉSZET

A MAGYAR SZÍNHÁZ HETI MŰSORA

Vasárnap d. e. fél 11-kor: A megváltás felé. [Cijónság először. Mérsékelt helyárral. Munkás műkedvelők előadása. Az irodalmi munkáscyklus első előadása, sorozatszám 39]

Vasárnap d. u. fél 4-kor: Tatárjárás [94-edszer, mérsékelt helyárral, sorozat 40]

Vasárnap este 8-kor: Gyere be rózsám [Operette újdonság 4-edszer, bérletszünetben, sorozat 41]

Hétfő: Gyere be rózsám. [ötödször, bérletszünetben, sorozat 42]

Kedd: Rigoleto (Baranyay Jolán fs Giacomo Boreli vendégjátékával. Rendes helyárral. Premiérbérllet 4. szám. Sorozat 43)

Szerda: Antonia (Újdonság 17-edszer. Cigányprimás: Kőrösi Dudas. Bérletszünetben, sorozat 44)

Csütörtök: Gyere be rózsám (Operette-újdonság 6-adszor. Bérletszünetben, sorozat 45)

Péntek: A vörös malom (Újdonság először. Premiérbérllet 5 szám. Mérsékelt emelt helyárral, sorozat 46)

Szombat d. u. 4-kor: Szibill (Mérsékelt helyárral, sorozat 47)

Szombat este 8-kor: A vörös malom (2-adszor. Mérsékelt emelt helyárral. Napi bérllet 10 sz. B, sorozat 48)

Vasárnap d. e. fél 11-kor: Hófehérke és a hét törpe (Gyermek-előadás, mérsékelt helyárral, sorozatszám 49)

Vasárnap d. u. fél 4-kor: A vörös malom (3-adszor. Rendes esti helyárral, sorozat 50)

Vasárnap este 8-kor: A vörös malom (4-edszer. Mérsékelt emelt helyárral. Bérletszünetben, sorozatszám 51)

Hétfő: A vörös malom (5-ödször. Napi bérllet 11 sz. A, mérsékelt emelt helyárral, sorozat 52)

Kedd: A vörös malom (6-ödször. Bérletszünetben, mérsékelt emelt helyárral, sorozat 53)

MOZGÓK MŰSORA

Select-Mozgó. Vasárnap, szeptember 14. *Az asszony és az apacs.* Szentimentális dráma a bankérek életéből 6 felvonásban. Főszerepben Makowaka Helén.

Hétfő, szeptember 15. Premier. *Jön a rozson át.* Maethers világhírű regénye filman. Főszerepben Loath Ila.

Urania-Mozgó. Vasárnap, szeptember 18. *A halál jegyese.* Szenzációs kalandordráma 6 felvonásban. Főszerepben Marcco az erőtűvész.

Hétfő, szeptember 15. *A bandita lovagiassága.* Cow-boy film 6 felvonásban. Főszerepben Tom Mix.

Apollo-Mozgó. Vasárnap, szeptember 14. *Harcban a kötelességgel.* Nagy amerikai cow-boy kalandok, 6 felvonásban. Főszerepben William Hart.

Hétfő, szeptember 15. *A fekete diarc.* Nagy sebásu detektívörténet 6 felvonásban Főszerepben Aud Eede Nissen.

Hölgyeim! Óriási választék érkezett filc és bársony kalapokban. Rendkívül olcsó reklamáradak. Mindeunemű átalakítások és formálások 48 óra alatt készülnek.

"IDEAL"

női kalapüzlet, Cluj, Calea Regele Ferdinand 8. szám. Golya-áruházal szemben.

Zsák Zsinog Költői

NAVAS DEZSŐ TIMISOARA

Telefon 493. Telefon 493.

IRÓGÉPEK

Ideal, Royal, Stoewer, Record, Erika,

új és használt, valamint mindenemű írógépkellékek állandóan raktáron

Speciális mechanikai javítóműhely

FINKLER ANTAL

CLUJ

Calea Regele Ferdinand
Nagy vashíd mellett

APRÓNIRDETÉSEK

Egyesületi elnökség egy rész E. - vastag betűvel U. - lej. Legkisebb ártásként 50 lej. Álláskeresőknek 30% kedvezmény

Keresek azonnali belépésre jobb vallásos zsidó fűszerkereskedősegédként textil-áruhoz értő előnyben. Kain József Aranyos-Egerbegyre. 7789

Férfi konfekció és cipő szakmában jártas segédket keresek, ki elsőrendű eladó és a kirakatrendezésben jártassággal bír. Ajánlatok Herz Rudolf Petroseni küldendők. 7814

HUNWALD

Cluj, Str. Vlahuja (volt Bolyai-u.) 3. Telefon 147.

Üvegcsiszoló és ételkörügyár. Kiállítás a minitavasáron, főépület, I. em. 10. sz. terem. 1700

Fiatalt segédket, ki üvegcsiszolás és képerkezésben jártas, felvesz. Schwimmer Ernő üvegüzlete Dej. 7791

Egyéves román kereskedelmi végzet, gyorsírásban jártas lány állást keres. Cim a kiadóban. 7804

הודיעה כאמית הוטע
פאן 5 1/2 בון 8 1/2 ראנד
ברויטע אויך פער איינע
שטיק פער פאסט און
ביליאנסטען צו דאנען
בייא ערמא

M. Basch Dej.

Varrógépet és ócska férfiruhát barmily állapotban v. sz. Jakob, Minorita-utca 4., udvarban.

Mérlegképes könyvelő perfekt német-magyar levelező, több évi külföldi, bank és kereskedelmi gyakorlatl, megfelelő keres. Cim: Deutsch Ferenc, Viseul de sus. 7817

Keresek zsidó vallásu tanárt, vagy tanárt öt első elemista, első és harmadik lyceumista gyermekekhez gyártelepre. Perfekt német és román nyelv megöveteltetik. Franciul és hegedálni tudók előnyben. Kap labást, fűtést, világítást, koztot. Ajánlatokat fizetés megjelölésével Hirsch Miksa címre Lunca de mijloc - kérek. 7813

Erstklassiger Buchhalter bilanzsicher, perfekter deutsch-ungarischer Korrespondent, selbständig, guter Organisator, representationsfähig, die rumänische Sprache beherrschend, sucht leitende Stelle. Gefl. Zuschriften unter „Exportakademiker“ an die Expedition dieses Blattes erbeten. 7818

Bikszádi gyógyvizet, valamint más bel- és külföldi vizeket szállítok ládánként minden mennyiségben. Ellenbogen Tóbiás, Satu-Mare. 7822

Nyelvtanuláshoz segédkönyveket, szótárakat előnyös árban szállít az Uj Kelet könyvosztálya. Kérjen árajánlatot.

RADOS & CO

Festék nagykereskedés
Cluj, Cal. Reg. Ferdinand

21

TELEFON: 6-92

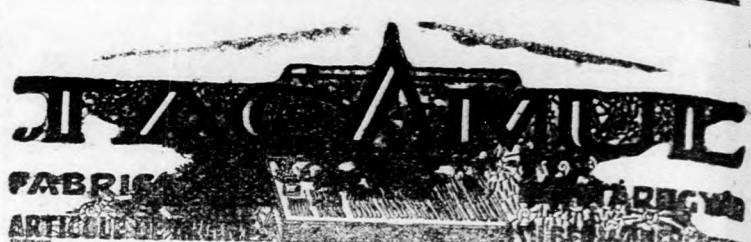
Állandó nagy raktár:

Marx lackok * Alberdingk
firnisz * Peterswaldi zinkweiss * Vegyi és föld festékek * Nürnbergi ecsetek.

Kiváló minőségű,
kellemes és üdítő

tordai sör

Gyár: Turda, telefon 5. Főraktár: Cluj, telef. 394

CLUJ, STR. AVRAM JANCU (volt Petöfi-u. 3)
Telefon: 4-82.

Gyárt: evőeszközöket, szervizeket, disztárgyakat stb. Csak viszonteladókna! Ezüstöt (törmeleket is) a legmagasabb napiáron vesz. Ugyanott tanulólányok felvétetnek.

Lloyd 1962

Arany Ezüst

Kir. udv. szállítok

legszebb kivitelben. **Órák** legszebb kivitelben.

Ajándék- és disztárgyak dus választékban.

Fenyő és Braunfeld

világvárosi ékszerüzletében kaphatók.
Cluj, Piața Unirei No. 15.

érjük mindenütt **Pierre önborotválókést** a felülmulhatatlan Valóságos gyönyörűség. Svéd acélezüsttel keverve.
Darabja 8 lej. Központ: Bukaresti. Str. Donici 1. Rudolf Mosse No 100

Villamos vízmelegítő rud

Bármely világítási konnectorhoz bekapcsolható.

Forró víz meleg helyiség pár perc alatt.

Megtekinthetők a Mintavásáron is és

Pallós és Markó

okleveleves gépészmérnököknél
Cluj, Strada Nikolaj Jorga No. 7.
Telefon 650.

„Piccolo“
villamos kályha

Bármely világítási konnectorhoz bekapcsolható.